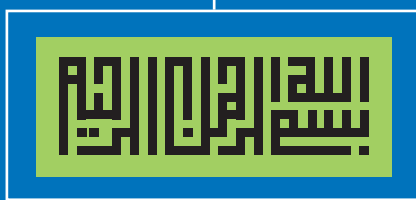

طرح احیا و تعادل بخشی آبخوان‌ها

نسخه درمان وزارت نیرو

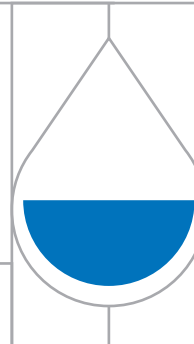

طرح احیا و تعداد بخشی آبخوان ها

وضعیت منابع آب ایران در طول سال های اخیر در اثر برداشت های بی رویه، حفر چاه های غیرمجاز و نبود ساز و کار نظارتی قوی از شرایط نامناسبی برخوردار گردیده است. بطوریکه طبق اطلاعات موجود از ۶۰۹ محدوده مطالعاتی در کشور حدود ۴۱۲ دشت، ممنوعه اعلام گردیده است و آبخوان های آبرفتی کشور با کسری مخزن سالیانه حدود ۶ میلیارد متر مکعب مواجه است. با عنایت به شرایط بحرانی آبخوان های آبرفتی کشور، وزارت نیرو طرح احیا و تعدیل بخشی آبخوان ها را با هدف کنترل کسری، در پانزدهمین جلسه شورای عالی آب تصویب نمود.

طبق اطلاعات
موجود از
۶۰۹ محدوده
مطالعاتی در
کشور حدود ۴۱۲
دشت، ممنوعه
اعلام گردیده
است

فهرست

- ۵۴ مفاهیم و تعاریف حوزه آب
- ۵۶ وضعیت منابع آب زیرزمینی
- ۱۰ وضعیت چاه‌های استان اصفهان در حوضه‌های آبریز
- ۱۴ کاهش سطح آب زیرزمینی در آبخوان
- ۱۸ طرح احیا و تعادل بخشی؛ نسخه درمان وزارت نیرو
- ۲۲ عملکرد طرح احیا و تعادل بخشی
- ۲۴ پرو مسلوب المنفعه کردن چاه‌های غیرمجاز
- ۲۸ اصلاح و تعدیل پروانه‌ها
- ۳۲ چالش‌های طرح احیا و تعادل بخشی
- ۳۶ چالش‌های اساسی پروژه اصلاح و تعدیل پروانه‌ها

آبخوان

۰۱

یک محیط سنگی یا خاکی نفوذپذیر است که آب‌های زیرزمینی را درون خود ذخیره کرده یا امکان جابجایی آن‌ها را فراهم می‌کند. آبخوان‌ها، با عنوان سفره‌های آب زیرزمینی نیز شناخته می‌شوند. این منابع طبیعی، اهمیت بسیار بالایی در زندگی انسان‌ها دارند؛ زیرا حدود ۳۰ درصد آب آشامیدنی انسان‌ها را تأمین می‌کنند. علاوه بر این، آبخوان‌ها، از منابع اصلی تأمین آب مورد نیاز برای کشاورزی محسوب می‌شوند.

آب زیرزمینی

۰۲

به منابع آبی اطلاق می‌شود که در خلل و فرج خاک و درز و شکاف سنگ‌ها موجود است.

چاه آب

۰۳

حفره‌ای سازه‌ای تو خالی عمدتاً استوانه‌ای شکل و قائم درون زمین است که به وسیله ماشین، دست یا توأم، درون تمام یا قسمتی از لایه آبدار زمین به منظور بهره برداری از ذخایر آب زیرزمینی حفر می‌شود و این آب از طریق درز و شکاف سنگ‌ها یا خلل و فرج خاک به درون آن تراوش می‌کند.

مفاهیم و تعاریف حوزه آب

آبخوان‌های کشور در طول سالیان گذشته با چالش و بحران جدی روبرو شده اند؛ مسئله‌ای که می‌تواند تهدید جدی برای حیات بشر باشد. اگر امروز راهکاری برای مقابله با این چالش نداشته باشیم به زودی دشت‌های ایران و اصفهان با پدیده فرونشست، جدی‌تر از آنچه امروز با آن مواجه هستند، روبرو خواهند شد. «طرح احیا و تعادل بخشی» با مفاد ۵ گانه‌اش نسخه درمان این بحران است. قبل از بررسی این طرح ابتدا تعاریفی از مفاهیم و اصطلاحات مرتبط با حوزه آب ارائه می‌شود.

چاه مجاز

۰۴

چاهی که در چارچوب قوانین و ضوابط از جمله قانون توزیع عادلانه آب پس از اخذ مجوز از شرکت‌های آب منطقه‌ای، حفر و مورد بهره‌برداری قرار گرفته یا می‌گیرد.

قنات

۰۷

قنات یا کاریز آبراهه زیرزمینی است که به صورت کوره یا مجرا از سطح زمین با شیب ملایم به طرف و داخل منطقه اشباع آب زیرزمینی حفر شده و آب منطقه مذکور را تحت نیروی نقل به دهانه خروجی آن به نام مظهر، هدایت می‌نماید.

چاه غیرمجاز

۰۵

چاهی که فاقد پروانه حفر و یا بهره‌برداری است و جهت مصارف مختلف مورد بهره‌برداری قرار گرفته است.

دشت آزاد

۰۸

دشتی که دارای پتانسیل آب زیرزمینی قابل توسعه بوده و در قالب سقف تخصیص دشت بتوان با حفر چاه از آنها برای تمام مصارف بهره‌برداری نمود.

چشمه

۰۶

محلی که در آن آب زیرزمینی به طور طبیعی به سطح زمین یا به درون بوده‌ای از آب سطحی جریان می‌یابد.

دشت ممنوعه

۰۹

به منطقه یا محدوده مطالعاتی اطلاق می‌شود که میزان بهره‌برداری از منابع آب زیرزمینی آن بیش از حد مجاز بوده و به منظور جلوگیری از تشدید افت سطح آب زیرزمینی، افزایش املاح آب و یا ضرورت اجرای طرح‌های دولتی برای مدت معینی با حدود مشخص و با انتشار آگهی رسمی در جراید ممنوعه می‌گردد.

وضعیت منابع آب زیرزمینی

کشور ایران از دیرباز با پدیده خشکسالی روبرو بوده است. مردم این سرزمین در گذشته تاریخی خود همواره در پی جستجوی رهیافت‌هایی برای سازگاری با این شرایط اقلیمی بوده‌اند و نظام سنتی بهره‌برداری از منابع محدود آب در تاروپود خود به این مهم توجه داشته است. تامین نیازهای ضروری معاش به آب علاوه بر نیازهای شرب و بهداشت در این مرزو بوم خشک، تمهیداتی را می‌طلبیده که از ویژگی‌های منحصربه‌فرد مردم این کشور بوده است. همین مسئله باعث شده تا امروزه بهره‌برداری بیش از اندازه از آبخوان‌ها، منابع آب زیرزمینی را با تهدید جدی روبرو کند.

وضعیت آبخوان‌ها در ایران

در حال حاضر به طور متوسط بالغ بر ۵۵ درصد آب مورد نیاز ایران در بخش‌های شرب، کشاورزی و صنعت از منابع آب زیرزمینی تامین می‌شود. این امر منجر به افت سریع سطح سفره‌های آب زیرزمینی در برخی مناطق شده و پایداری و حفظ این منابع را در معرض خطر قرار داده است.

سهم آب زیرزمینی در تامین کل نیاز آبی کشور

۵۵ درصد

سهم آب‌های سطحی صرفاً در تامین نیاز آب شرب کشور

۳۷ درصد

سهم آب زیرزمینی صرفاً در تامین نیاز آب شرب کشور

۶۳ درصد

وابستگی آب شرب به آب زیرزمینی در کشور

جمعیت کشور: **۸۵,۰۰۰,۰۰۰** نفر

۱۸ استان

وابستگی بیش از ۶۰ درصد به آب زیرزمینی

۱۲ استان

وابستگی بیش از ۸۰ درصد به آب زیرزمینی

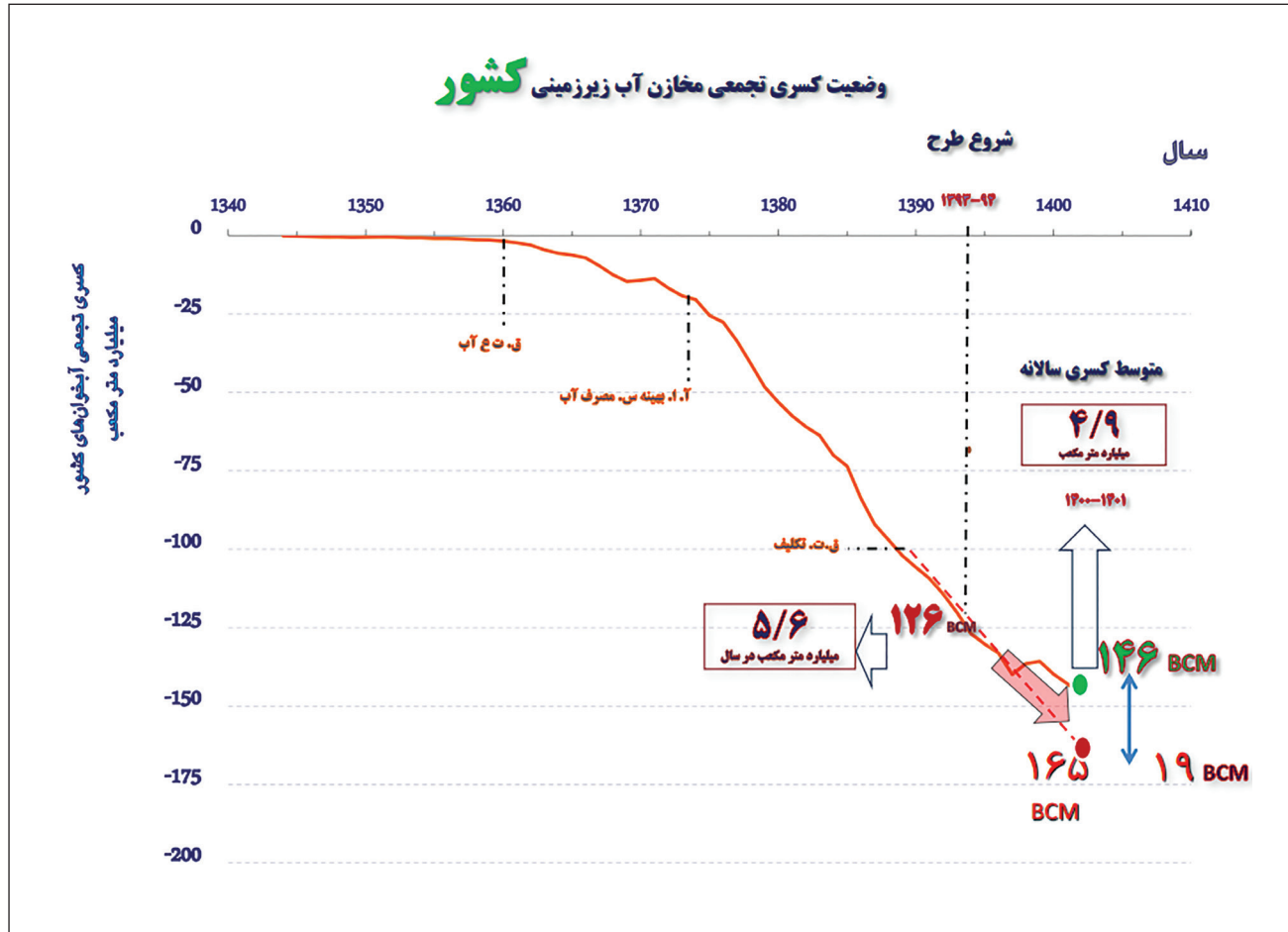
۱۴۶ میلیارد متر مکعب

کسری تجمعی مخزن

۵,۷ میلیارد متر مکعب

کسری سالانه مخزن

وضعیت کسری تجمعی مخازن آب زیرزمینی کشور

برداشت مازاد از آبخوان‌های کشور

آمار ثبت شده از روند افت آب زیرزمینی و برآورد کسری حجم آبخوان‌های کشور بیانگر این نکته است که از اوایل دهه ۵۰ خورشیدی مازاد برداشت از آبخوان‌های کشور شروع شده و علی رغم تصویب قوانین مرتبط در این حوزه از جمله قانون توزیع عادلانه آب، بهینه سازی مصرف آب، تعیین تکلیف چاه های فاقد پروانه و در نهایت طرح احیا و تعادل بخشی، از اوایل دهه ۷۰ این روند شدت یافته و تقریباً هر سال این مقدار بیشتر شده است. به طوری که در ۲۰ سال اخیر میزان کسری تجمعی مخازن آب زیرزمینی کشور به عدد ۹۸ میلیارد مترمکعب رسیده است.

[illegible]

استان اصفهان متولی ۳۵ محدوده مطالعاتی شامل (۶ محدوده آزاد، ۱۹ محدوده ممنوعه و ۱۰ محدوده ممنوعه بحرانی) می‌شود. نکته بسیار مهم آن است که دشت‌های آزاد در استان، دشت‌های فاقد پتانسیل بهره‌برداری هستند و فقط حدود ۲ درصد از منابع آبی استان در محدوده‌های آزاد قرار گرفته و ۹۸ درصد منابع در محدوده‌های ممنوعه و ممنوعه بحرانی قرار گرفته‌اند.

وضعیت چاه‌های استان اصفهان در حوضه‌های آبریز

وضعیت کسری مخزن آب‌های زیرزمینی استان اصفهان

در حال حاضر متوسط افت درازمدت سالانه
سطح آب‌های زیرزمینی استان

۳۷ سانتی‌متر است

و متوسط کسری مخزن سالانه استان،

۳۶۰ میلیون مترمکعب می‌باشد

در مجموع، کسری مخزن آبخوان‌های زیرزمینی استان اصفهان

به **۱۳ میلیارد مترمکعب** رسیده است.

حوضه آبریز: زاینده رود

چاه مجاز

چاه غیر مجاز

حوضه آبریز: دریاچه نمک

چاه مجاز

چاه غیر مجاز

حوضه آبریز: کارون بزرگ

چاه مجاز

شرب و بهداشت

حجم تخلیه

۳,۰۵

میلیون مترمکعب

۶۳ حلقه

تعداد:

صنعت و خدمات

حجم تخلیه

۱,۲۱

میلیون مترمکعب

۱۵۰ حلقه

تعداد:

کشاورزی

حجم تخلیه

۵۶,۱۰

میلیون مترمکعب

۸۳۸ حلقه

تعداد:

چاه غیر مجاز

شرب و بهداشت

حجم تخلیه

۰,۵۵

میلیون مترمکعب

۴۱ حلقه

تعداد:

صنعت و خدمات

حجم تخلیه

۰,۰۷

میلیون مترمکعب

۹۶ حلقه

تعداد:

کشاورزی

حجم تخلیه

۶,۰۷

میلیون مترمکعب

۴۸۱ حلقه

تعداد:

حوضه آبریز: کویر سیاهکوه

چاه مجاز

شرب و بهداشت

حجم تخلیه

۱۲,۳۲

میلیون مترمکعب

۱۸۵ حلقه

تعداد:

صنعت و خدمات

حجم تخلیه

۸,۱۶

میلیون مترمکعب

۴۰۶ حلقه

تعداد:

کشاورزی

حجم تخلیه

۱۱۳,۰۸

میلیون مترمکعب

۵۲۱ حلقه

تعداد:

چاه غیر مجاز

شرب و بهداشت

حجم تخلیه

۰,۰۲

میلیون مترمکعب

۴۵ حلقه

تعداد:

صنعت و خدمات

حجم تخلیه

۰,۴۷

میلیون مترمکعب

۲۶۶ حلقه

تعداد:

کشاورزی

حجم تخلیه

۰,۷۹

میلیون مترمکعب

۱۷۷ حلقه

تعداد:

آمار تجمعی حوضه‌های آبریز

چاه مجاز

چاه غیر مجاز

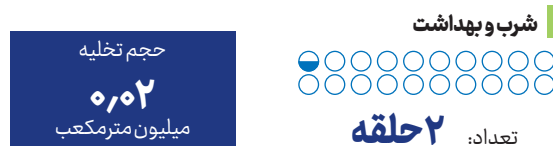

حوضه آبریز: کویر مرکزی

چاه مجاز

چاه غیر مجاز

مهمترین دلایل ناترازی منابع و مصارف در آب زیرزمینی

عوامل طبیعی (تغییر اقلیم)

تغییر رژیم بارش

۰۲

کاهش بارش ها

۰۱

افزایش دما

۰۴

کاهش بارش موثر

۰۳

افزایش تبخیر

۰۵

عوامل اجتماعی افزایش جمعیت

افزایش تقاضای مصرف آب در بخش های مختلف

۰۱

افزایش جمعیت

۰۲

الگوی غلط مصرف آب

۰۳

کاهش سطح
آب زیرزمینی در
آبخوان

عوامل ناشی از حکمرانی

سیاست های بالادستی در جهت خودکفایی

۰۱

سیاست های توسعه صنایع آب بر، شهرسازی و کشاورزی در فلات مرکزی

۰۲

فقدان سند آمایش سرزمین خصوصاً آمایش آب محور

۰۳

عدم اهتمام و توجه لازم به آبخیزداری و ذخیره آب در زیرزمین

۰۴

عدم سرمایه گذاری حکمران آب در منابع آب زیرزمینی در مقایسه با منابع آب سطحی

۰۵

اجرای سازه های ذخیره آب سطحی و دخالت در جریان هیدرولیکی طبیعی

۰۶

عدم اجرای قوانین و برنامه های بازدارنده قبلی

۰۷

پیامدهای افت سطح آب زیرزمینی

تبعات اجتماعی و اقتصادی

تهدید اکوسیستم و محیط زیست مناطق آسیب دیده

ایجاد فرونشست های مخرب در دشت ها و آبخوان ها

آثار فرونشست در مسجد سید اصفهان

وضعیت ایران و جهان در نرخ فرونشست

براساس مطالعات جهانی حدود ۳ تا ۵ درصد پهنه‌های فرونشستی زمین در کل دنیا دارای نرخ فرونشست بین ۱۰ تا ۱۵ سانتی متر است. یعنی فرونشست و پهنه فرونشستی که نرخ بالای ۱۰ تا ۱۵ سانتی‌متر داشته باشند، در دنیا به ندرت دیده می‌شود و نرخ فرونشست عمده پهنه‌ها زیر ۱۰ سانتی متر است. اما در ایران نرخ فرونشست در این پهنه‌ها به بالای ۱۵ سانتی متر می‌رسد.

فرونشست دشت‌های استان اصفهان

پدیده فرونشست زمین در آینده ای نزدیک به یکی از چالش‌های اساسی استان اصفهان تبدیل خواهد شد. بطوریکه در حال حاضر وضعیت برخی از دشت‌های اصفهان از این حیث بحرانی است. نرخ بحران فرونشست زمین در جهان ۴ میلی متر است، نرخ فرونشست در برخی از دشت‌های استان بین ۱۵-۲۰ سانتی‌متر برآورد شده است که حدود ۴۰ برابر نرخ بحرانی جهانی است.

فرونشست زمین، آخرین
و غیر قابل برگشت ترین
مرحله وقوع پدیده
بیابان زایی

آثار فرونشست در دشت
طاهرآباد کاشان

طرح احیا و تعادل بخشی؛ نسخه درمان وزارت نیرو

در راستای چاره‌اندیشی برای کنترل افت و کسری مخزن حادث شده در آبخوان‌ها، وزارت نیرو با تعریف طرح تعادل بخشی، تغذیه مصنوعی و پخش سیلاب در سال ۱۳۸۴، برنامه‌های خود در زمینه بهبود وضعیت منابع آب زیرزمینی را آغاز کرد، ولی با توجه به عدم حمایت دستگاه‌های دیگر که همکاری آنها در این زمینه الزامی است و عدم تأمین اعتبار کافی، نتایج مطلوبی از طرح حاصل نشد. با فعال شدن شورای عالی آب در دولت یازدهم، وزارت نیرو برنامه‌های خود را در جلسه هشتم شورای عالی آب در سال ۹۲ ارائه و ابتدا مصوبه‌ای تحت عنوان برخورد قانونی با برداشت‌های غیر مجاز ارائه گردید و در نهایت تبدیل به طرحی تحت عنوان «طرح احیا و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی کشور» گردید.

نسخه درمان وزارت نیرو در سال ۱۳۹۳

طرح احیا و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی کشور به عنوان نسخه درمان وزارت نیرو، مشتمل بر ۱۵ پروژه است که در جلسه پانزدهم شورای عالی آب کشور در تاریخ ۲۵ شهریور ۹۳ تصویب شد و در کنار این طرح تکالیفی نیز برای وزارت خانه های نیرو، جهاد کشاورزی، صنعت، معدن، تجارت و کشور مشخص گردید.

اهداف طرح احیا و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی

۰۱ جبران کل کسری حجم مخزن
دشتهای دارای بیلان منفی

۰۲ ایجاد تعادل بین منابع و مصارف آب
زیرزمینی

۰۳ جلوگیری از اضافه برداشت چاه های
مجاز

۰۴ خرید چاه های کشاورزی کم بازده
(چاه های مجاز فعال کشاورزی)

۰۵ انسداد چاه های غیرمجاز

۰۶ اجرای پروژه های تغذیه مصنوعی

هدف گذاری طرح احیا و تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی کشور

کوتاه مدت

جبران
۴۷۵ میلیون مترمکعب
کسری مخزن در سال اول

میان مدت

جبران
۵,۷ میلیارد مترمکعب
کسری مخزن در ۵ سال بعد

بلند مدت

جبران
۱۲۹ میلیارد مترمکعب
کسری مخزن در ۱۵ سال بعد

پروژه‌های طرح احیا و تعادل بخشی

در راستای این طرح، وزارت نیرو بعنوان متولی تأمین آب در کشور و از سویی حفاظت از منابع آب زیرزمینی در چارچوب ۱۱ پروژه، وزارت جهاد کشاورزی در ۳ پروژه و سازمان زمین شناسی کشور در یک پروژه تعریف شدند.

پروژه‌های مربوط به وزارت نیرو

پروژه‌های مربوط به وزارت جهاد کشاورزی

پروژه مربوط به سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور

۰۱ حفر چاه های پیزومتري در دشت های کشور

۰۲ نصب تجهيزات اندازه گيري منابع آب برای پیزومترها و چاه های اکتشافی دشت های کشور

۰۳ تهیه بیلان و بهنگام سازی بانک اطلاعاتی محدوده های مطالعاتی کشور

۰۶ ساماندهی شرکت های حفاری

۰۵ خرید چاه های کم بازده کشاورزی

۰۴ ایجاد و استقرار بازار محلی آب در کشور

۰۷ جایگزینی پساب با چاه های کشاورزی در دشت های ممنوعه

۰۸ تقویت و استقرار گروه های گشت و بازرسی در سراسر کشور

۰۹ تهیه و نصب کنتورهای حجمی و هوشمند آب و برق، اطلاع رسانی و ایجاد سامانه پایش و کنترل برداشت آب

۱۲ ایجاد تشکل های آب بران و انجام حمایت های فنی و مالی از آنها

۱۱ اجرای پروژه تغذیه مصنوعی و پخش سیلاب

۱۰ کنترل، نظارت و مسلوب المنفعه نمودن و انسداد چاه های فاقد پروانه و مضربه مصالح عموم

۱۳ به روز نمودن سند ملی آب در محدوده های مطالعاتی کشور

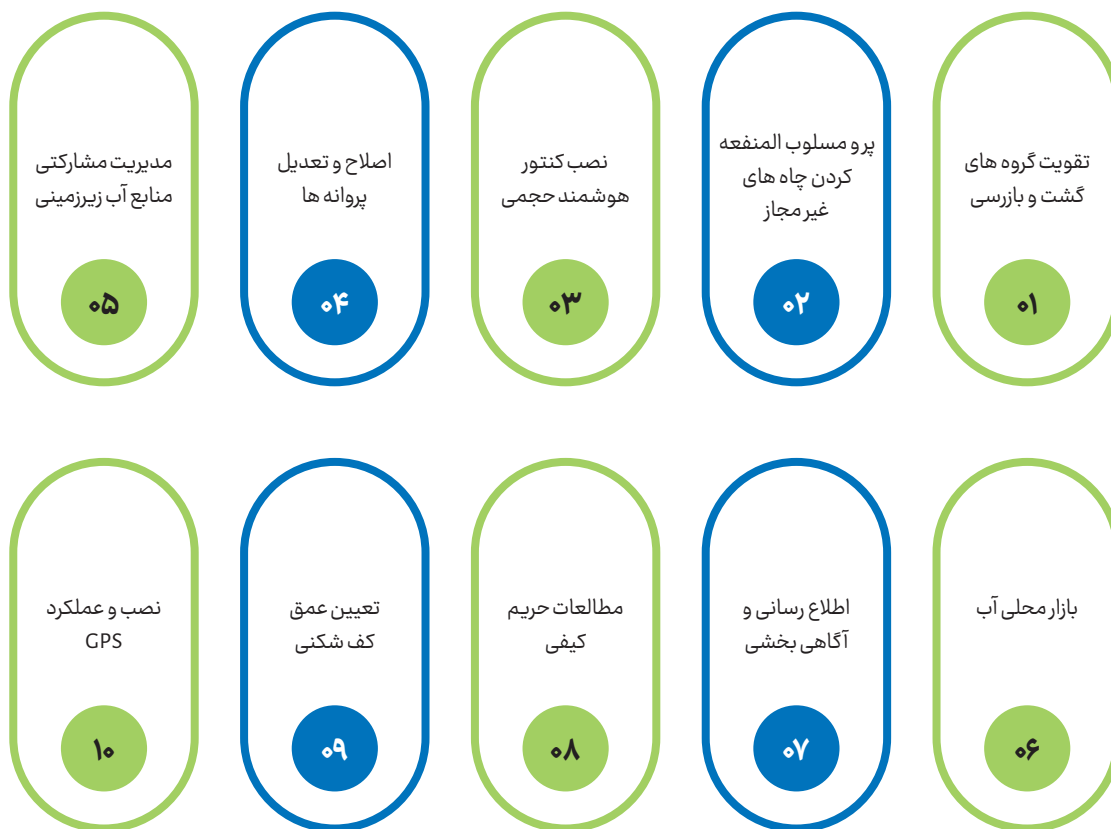
۱۴ مطالعه و اجرای طرح های آبخیزداری

۱۵ پهنه بندی و مخاطرات ناشی از فرونشست زمین در محدوده های مطالعاتی

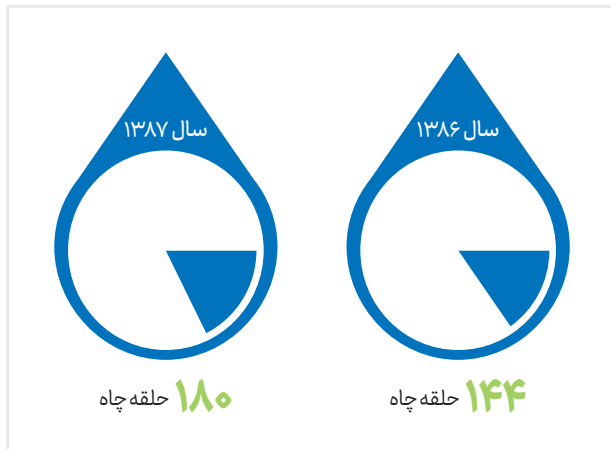
عملکرد طرح احیا و تعادل بخشی

پایداری منابع آب زیرزمینی به ویژه در مناطق خشک و نیمه خشک اهمیت فراوانی دارد. امروزه در بسیاری از کشورهایی که با کمبود و تنش آبی مواجه هستند، طرح‌های کنترل و مدیریت منابع آبی و احیای آبخوان‌ها در حال انجام است. در کشور ایران نیز ضرورت طرح احیا و تعادل بخشی آبخوان‌ها به عنوان یکی از مهمترین طرح‌های ملی و نسخه درمان وزارت نیرو در دستور کار قرار گرفته است. در قالب این طرح اقداماتی به منظور حفظ و حراست از منابع آب زیرزمینی صورت گرفته است که در ادامه به معرفی این اقدامات پرداخته‌ایم.

اقدامات طرح احیا و تعادل بخشی

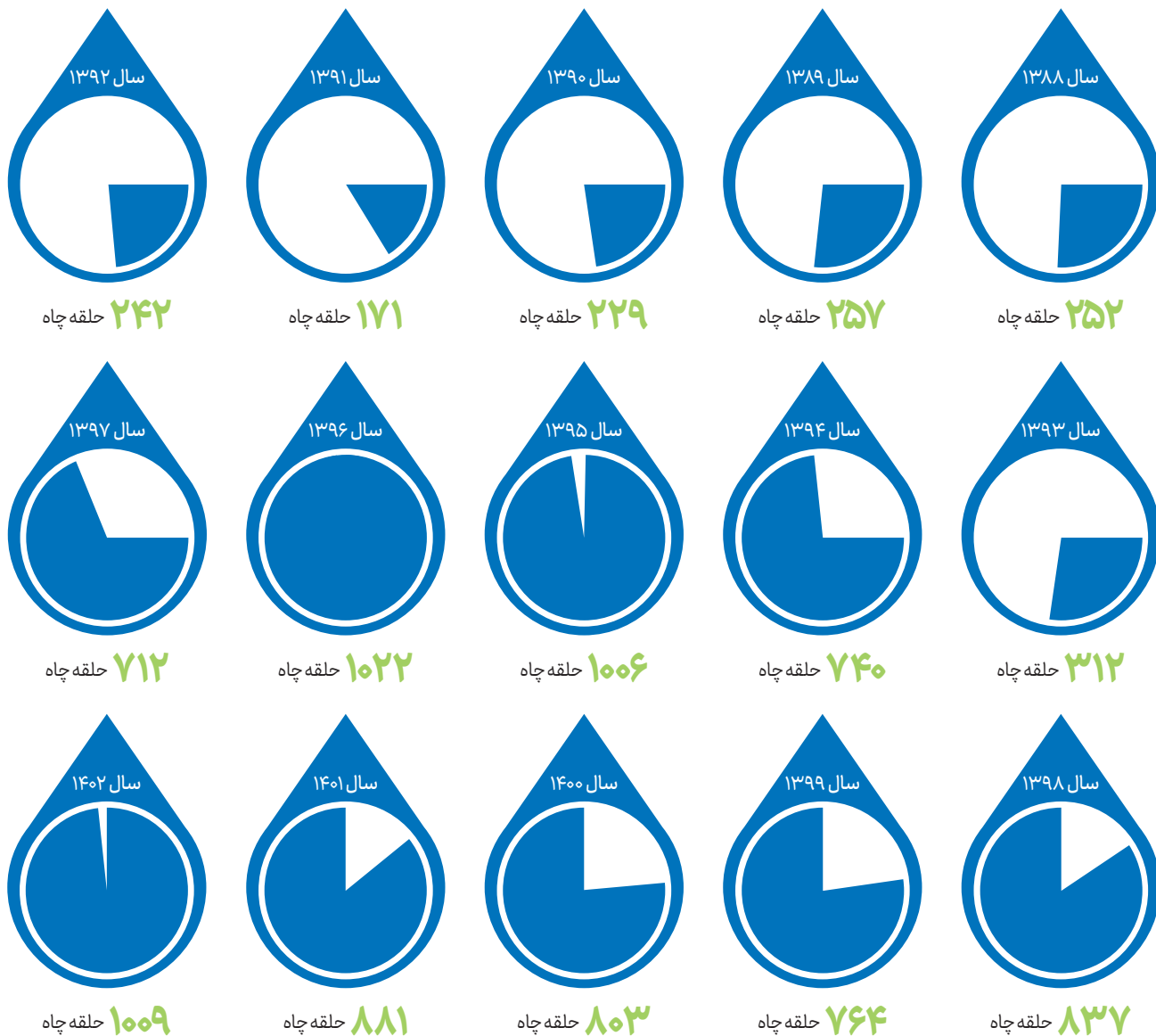
تعداد چاه های غیرمجاز پرومسلوب شده

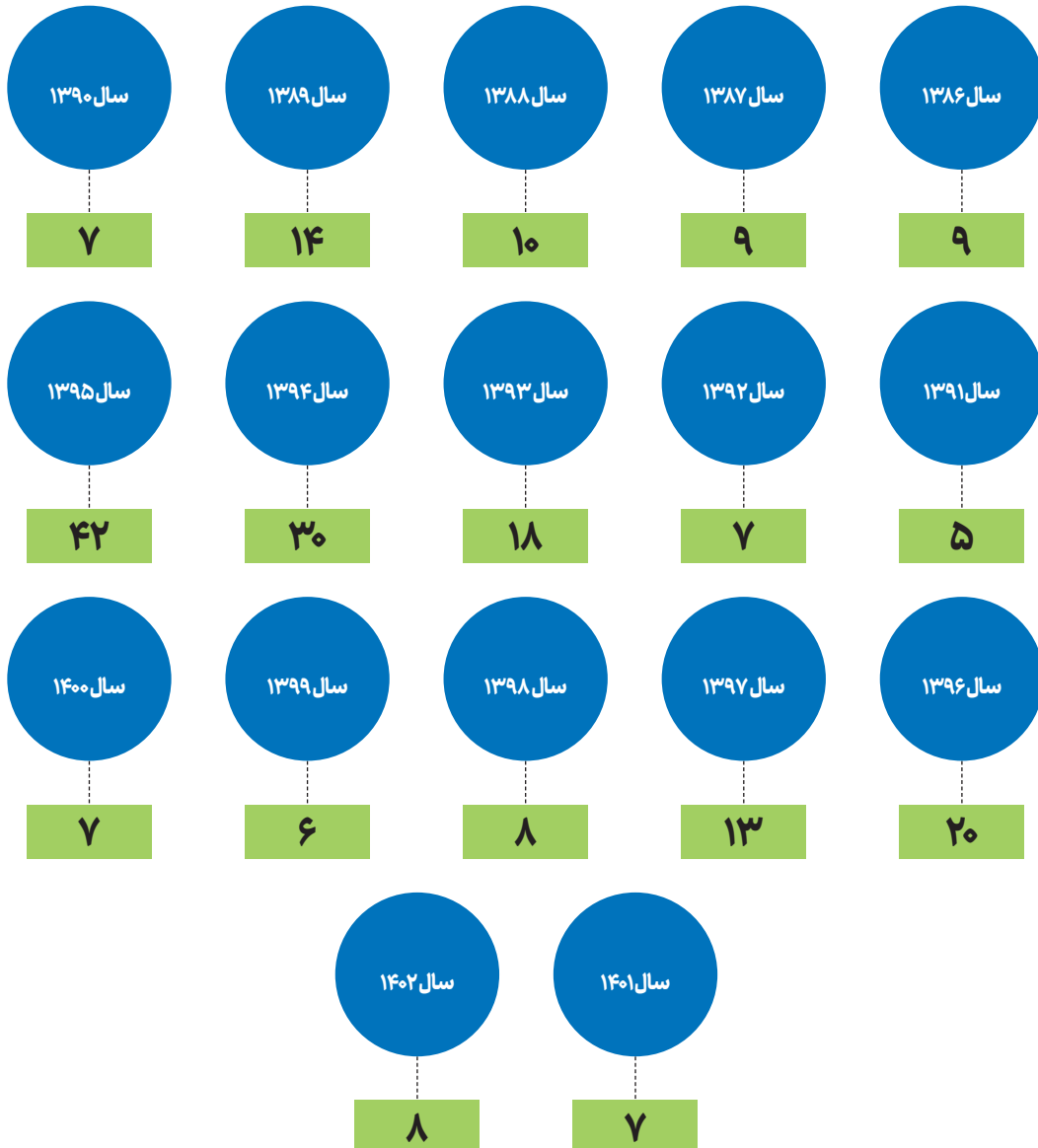
پرومسلوب المنفعه کردن چاه های غیرمجاز

از سال ۱۳۸۶ تا پایان سال ۱۴۰۲، ۹۵۶۱،۱۴۰۲ حلقه چاه غیرمجاز در استان اصفهان پرومسلوب المنفعه شده است. حجم صرفه جویی از محل پرکردن چاه های غیرمجاز از سال ۸۶ تاکنون ۲۱۹،۳ میلیون مترمکعب می باشد.

تعداد چاه های غیرمجاز پیرو مسلوب شده

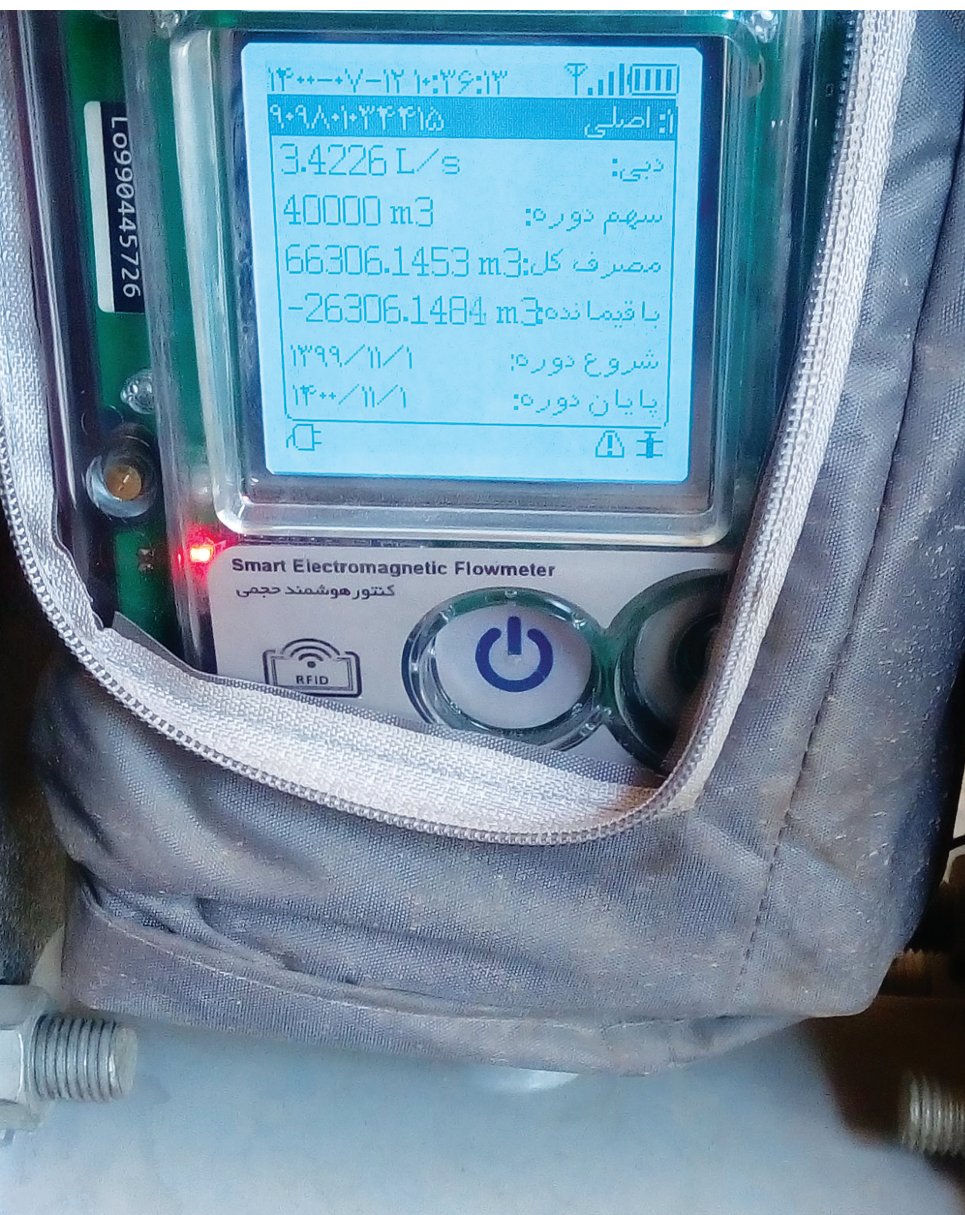

حجم صرفه جویی از پرو مسلوب المنفعه کردن چاه‌های غیرمجاز (میلیون مترمکعب)

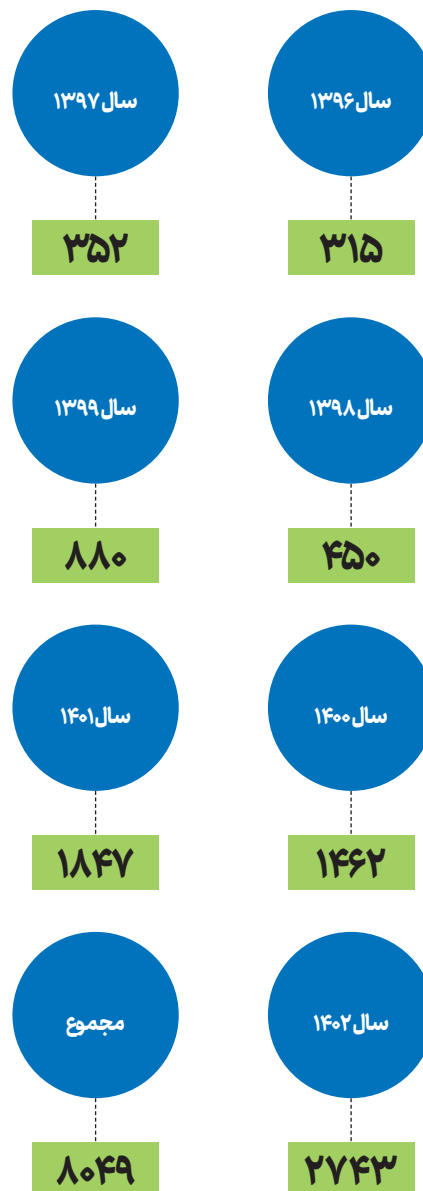

نصب کنتور هوشمند حجمی

از سال ۱۳۹۶ تاکنون تعداد **۸۰۴۹ کنتور** حجمی هوشمند الکترومغناطیس در استان نصب شده است.

تعداد کنتور هوشمند حجمی الکترومغناطیس نصب شده

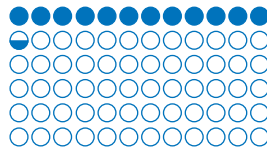
حوضه آبریز

دریاچه نمک

حجم صرفه جویی شده

۷۸ میلیون

متر مکعب

تعداد پروانه اصلاح و تعدیل شده

۱۲۴۸

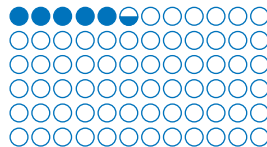
حوضه آبریز

کارون بزرگ

حجم صرفه جویی شده

۱۶ میلیون

متر مکعب

تعداد پروانه اصلاح و تعدیل شده

۵۵۳

اصلاح و تعدیل
پروانه ها

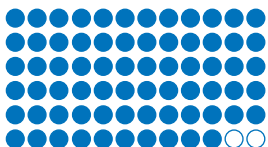
حوضه آبریز

گاوخونی

حجم صرفه جویی شده

۱۰۰۳ میلیون

متر مکعب

تعداد پروانه اصلاح و تعدیل شده

۱۹۱۴۵

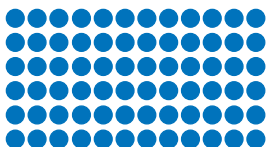
حوضه آبریز

مجموع

حجم صرفه جویی شده

۱۱۷۰ میلیون

متر مکعب

تعداد پروانه اصلاح و تعدیل شده

۲۱۴۴۷

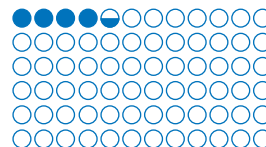
حوضه آبریز

کویر سیاه کوه، ریگ زبین ودق سرخ

حجم صرفه جویی شده

۶۷ میلیون

متر مکعب

تعداد پروانه اصلاح و تعدیل شده

۴۱۹

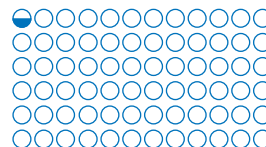
حوضه آبریز

کویر مرکزی

حجم صرفه جویی شده

۶ میلیون

متر مکعب

تعداد پروانه اصلاح و تعدیل شده

۸۲

تقویت و استقرار

۴۸ گروه

گشت و بازرسی صحرایی در سطح استان

تقویت گروه‌های
گشت و بازرسی

انجام مطالعات تعیین عمق سقف
کف شکنی چاه‌ها در

۱۷ دشت

تعیین عمق
کف شکنی

ساماندهی کلیه شرکت‌های حفاری و

نظارت بر نصب و عملکرد **GPS**

روی همه دستگاه‌های حفاری استان

نصب و عملکرد **GPS**

انجام مطالعات مربوط به استقرار

بازار محلی آب در محدوده‌های

مطالعاتی کاشان و اصفهان - برخوار

بازار آب

چالش‌های طرح احیا و تعادل بخشی

به نظر می‌رسد با تجربه‌ی اجرای طرح احیا و تعادل بخشی در استان، در حال حاضر چالش‌هایی به عنوان مسائل اساسی در سطح استان وجود داشته و حل این موارد از عهده شرکت آب منطقه ای به عنوان یک سازمان به صورت منفرد خارج می‌باشد و نیازمند همراهی و همکاری سایر ارگان‌ها و سازمان‌ها با این شرکت است. طرح احیا و تعادل بخشی به دلیل برخی از مسائل از جمله نقص قوانین مرتبط با آب‌های زیرزمینی، فراهم نبودن بعضی از پیش شرط‌ها و همچنین عدم تخصیص به موقع و کافی اعتبارات و در نظر گرفته نشدن بسیاری از پارامترهای اساسی در تعریف پروژه‌ها و دستورالعمل‌ها، از پیشرفت مطلوبی برخوردار نیست و به رغم آن، کنترل اضافه برداشت چاه‌های مجاز میسر نشده و برداشت از چاه‌های غیرمجاز نیز ادامه یافت و به تبع آن افت سطح آب زیرزمینی و کسری مخزن در کشور تداوم پیدا کرده و تشدید شده است. در ادامه برخی از این چالش‌ها را بازگو کرده ایم.

چالش های اساسی پروژه نصب کنتور

موانع اقتصادی

۰۱ عدم توانایی مالی بهره برداران در تأمین هزینه کنتورها

۰۲ منحصر نمودن تولید کنتور فقط به شرکت های کنتورساز داخلی و هزینه بالای تهیه و نگهداری این کنتورها

محدودیت های مدیریتی و فنی

۰۱ عدم یکسان سازی سخت افزار و نرم افزار کنتورهای موجود و عدم وجود سامانه یکسان شارژ کنتورها

۰۲ فقدان ساختار حقوقی مناسب جهت نظارت شرکت های آب منطقه ای بر شرکت های سازنده کنتور

خلأهای سیاسی و قانونی

۰۱ وجود تصمیمات متناقض در نصب کنتور هوشمند در تغییر مداوم نوع کنتور مورد تأیید وزارت نیرو و محل تأمین اعتبار پروژه

موانع اجتماعی

۰۱ مقاومت بهره برداران در تهیه و نصب کنتور و فقدان انگیزه برای همکاری

۰۲ عدم همکاری مراجع و مقامات سیاسی در خصوص نصب کنتور و رعایت حال مشتریان

۰۳ دستکاری کنتورها توسط بهره برداران

چالش های اساسی پروژه پرو مسلوب المنفعه نمودن چاه های غیرمجاز

موانع اجتماعی

۰۱

مقاومت مردمی در برابر اجرای احکام و ایجاد تنش های اجتماعی

۰۲

چاه های غیرمجاز متعلق به ارگان ها و دستگاه های مختلف دولتی

۰۳

در سال های اخیر، بروز مشکلات امنیتی- اجتماعی در کشور در برخی از موارد منجر به صدور نامه هایی مبنی بر متوقف کردن فعالیت هایی مانند پرکردن چاه های غیرمجاز شده است.

خلأهای سیاسی و قانونی

۰۱

طولانی شدن زمان اخذ احکام قضایی و ضرورت نگاه ویژه و فوری دستگاه قضائی و نیروی انتظامی در اجرای احکام

۰۲

عدم حساسیت اهالی و تشکل های کشاورزی مانند خانه کشاورزی و نظام صنفی کشاورزی نسبت به حفاری های غیرمجاز و عدم ارائه گزارش های مردمی در حد قابل قبول با توجه به ایجاد سامانه تلفنی حفاظت منابع آب (سامانه تلفنی ۳۸۴۸).

۰۳

عدم وجود قانون بازدارنده (با توجه به قانون کاهش مجازات حبس تعزیری و اعمال مجازات های ارفاقی).

۰۴

یکی از مهمترین چالش های پروژه پرکردن چاه های غیرمجاز، مقاومت مقامات سیاسی استان در مسیر اجرای احکام قضایی دریافت شده می باشد. طی این سال ها نمونه های مختلفی از مکاتبات، مقاومت ها و انواع صورتجلسه ها و مصوبات در مقابل اجرای این پروژه صورت گرفته است.

۰۵

علیرغم پیگیری های شرکت آب منطقه ای اصفهان در راستای تخصیص شعبه خاص قضایی برای رسیدگی به تخلفات آبی، فقط یک شعبه در بهارستان اصفهان برای این منظور در نظر گرفته شد که با توجه به حجم پرونده های موجود عملاً امکان رسیدگی به همه درخواست ها را ندارد.

چالش های اساسی پروژه پرو و مسلوب المنفعه نمودن چاه های غیرمجاز

موانع اجرایی

۰۱

پرونده های مربوط به جرائم آبی در دادسراهای عمومی و انقلاب شهرستان ها مطرح می گردد و دادسراها بالاخص در شهرستان ها با تراکم پرونده ها و کمبود نیروی انسانی مواجه می باشند، بسیاری از قضات به صورت تذکره به کارشناسان حقوقی تأکید می نمایند که پرونده ها و شکایات را به صورت زمان بندی شده و در مقاطع مختلف زمانی به دفاتر خدمات الکترونیک قضایی ارجاع نمایند و این شرکت به عنوان دستگاه اجرایی به منظور تعامل با قضات محترم بر طبق تصمیمات قضایی اقدام نموده است.

۰۲

علیرغم اهمیت موضوع آب متاسفانه ضابطین خاص که در قانون توزیع عادلانه آب به عنوان مامورین دارای ابلاغ ماده ۳۰ شناخته می شوند، دارای پایین ترین سطح نسبت به سایر دستگاه های اجرایی قرار داشته که لازم است با توجه به بحران ها و شرایط موجود سطح آن حداقل هم تراز دیگر ارگان های مشابه دارای مامورین خاص گردد.

۰۳

اجرای احکام به هماهنگی های سیاسی و انتظامی در محل بستگی دارد و در برخی از مناطق به دلیل مشکلات اجتماعی، مقامات سیاسی همکاری حداکثری با این پروژه را ندارند.

۰۴

بازگشایی مجدد بسیاری از چاه های مسدود شده و اقدام به حفاری مجدد یا جابجایی محل چاه در صورت پرو و مسلوب المنفعه شدن

موانع اقتصادی

۰۱

عدم چاره جویی معیشت جایگزین برای مالکین چاه های غیرمجاز

۰۲

هزینه بالای اجرای پروژه و افزایش قیمت تجهیزات و مصالح مورد نیاز

۰۳

عدم پرداخت اعتبار اجرای طرح به صورت نقدی (تخصیص به صورت اسناد خزانه و بلند مدت صورت می پذیرد).

۰۱

اساسی ترین چالشی که در مسیر اصلاح و تعدیل پروانه بهره برداری چاه های کشاورزی وجود دارد، تضاد سیاست های توسعه ای در بخش های مختلف و تعارض حل مسأله آب با ماموریت آتی برخی از دستگاه ها و سیاست های جزیره ای مانند مخالفت سازمان جهاد کشاورزی با فرآیند اصلاح و تعدیل پروانه های بهره برداری می باشد.

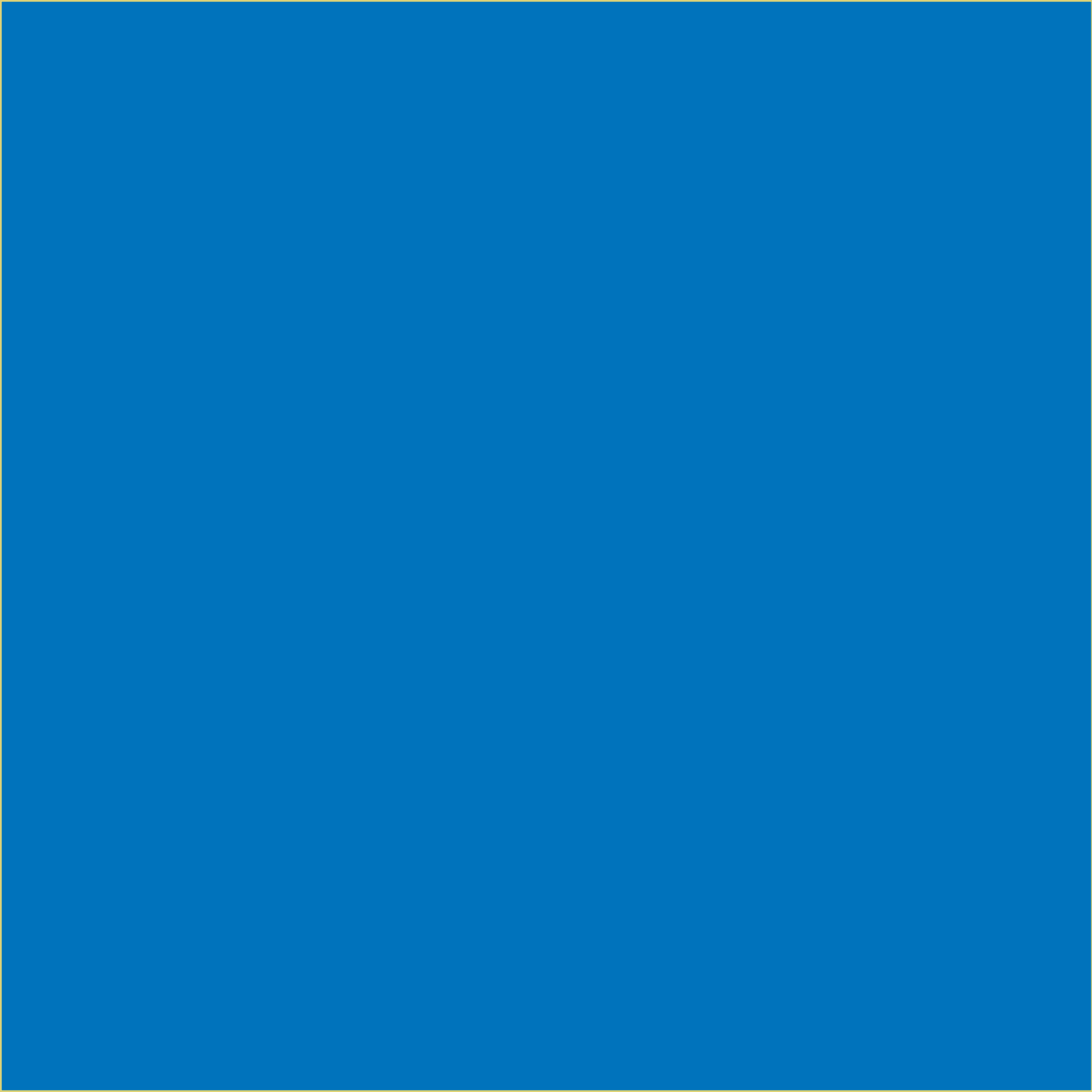

۰۲

دخالت افراد و گروه های ذینفع در فرآیند تعدیل پروانه ها و مقاومت و مخالفت برخی نهادهای مردمی و دولتی با فرآیند اصلاح و تعدیل پروانه های بهره برداری چالش دیگری در این مسیر محسوب می گردد.

چالش های اساسی پروژه اصلاح و تعدیل پروانه ها

هدف همه اقدامات در طرح تعادل بخشی، در ابتدا رسیدن به نقطه‌ای است که در آن اضافه برداشت‌ها به صفر برسد و درگام بعدی، تا آنجا که ممکن باشد، بخشی از کسری مخزن تجمعی سال‌های قبل، جبران شود. این امر باید به صورت مشخص و مستمر رصد شود و رصد آن، نه براساس محاسبه تئوریک میزان جلوگیری شده از اضافه برداشت (از طریق انسداد چاه‌های غیرمجاز و...) بلکه براساس آبنمود (هیدروگراف) دشت‌ها باشد. این رویکرد، ما را از نوعی سردرگمی در لوپ انحرافی بازمی‌دارد و مسیر صحیح را برای پیشبرد طرح، نشان می‌دهد. نظارت نتیجه‌محور به جای تکیه صرف بر گزارش‌های اقدام‌محور، می‌تواند نقطه‌ای بسیار اثرگذار در موفقیت یا شکست طرح تعادل بخشی باشد.